

Bajor Nagy Ernő

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

65. 4.

Az ifjúság iskolán kívüli kulturális neveléséről

II. A nagyvilág megismerése

" 48 "

Forrás:

Hétlói Kisch

Személy

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

A világot titkaival, csodáival, legtűrelmetlenebbül gyermek- és ifjúkorában kívánja megfejteni, fölfedezni az ember. Ekkor kerül sorra a kaland a nagyvilággal.

Igen, a nagyvilággal és nem a nagy világban. Mert a többség mindig itthon éli át a kalandokat. A népvándorlások kora elmúlt, az emberiség nagyrészt leírásból ismeri meg a világot. A világ jön el hozzá, az otthonába, képben, szövegben elbeszélve.

Odysseus és a két cseh mérnök példája

Az első útiregény az Odysseia, s ez a mű mindjárt harmadik sorában összefoglalja hőse tapasztalatait, mondván: „Sok embernek városát és eszejárását ismerte meg”.

Hetvenhárom esztendeje jelent meg az első magyar mű, amely személyes élmények alapján a földkerekséget akarta bemutatni az olvasónak, Vékey Zsigmond: Utazásaim a föld körül című munkája ez. S olyan, magyar ember számára addig elérhetetlenül távolinak tűnő világokról hozott hírt, mint Újzéland, Hawai, California, Ausztrália.

Vékey beszámolójától a két világhíró cseh mérnök, Hanzelka és Sigmund útikönyvéig oly sok frás mutatta be magyar nyelven a világot, hogy a Szabó Ervin Könyvtár 1956-ban másfélszáz nyomtatott oldalon sorolta fel csupán a könyvek címét. Az elmúlt tizenhárom esztendőben pedig különösen sok és jó könyv jelent meg Magyarországon a

nagyvilágról. Ebben elsősorban az Ifjúsági Könyvkiadónak, a Művelt Népnek és jogutódjának, a Bibliothecának volt kimagasló szerepe. Ma a Táncsics kiadó jelentet meg sorozatszerűen úti kalandokat.

Évtizedek mulasztásait pótolják, amikor hiteles és mély, a társadalmi összefüggéseket jól érzékeltető munkák egész sorát adták ki, elsősorban a Szovjetunióról és Kínáról.

Ami a legjobban hiányzik

Mégis, ha azt nézzük, hogy a rendelkezésünkre álló gazdag irodalom egésze mennyire korszerű, mennyire hozzáférhető és mennyire segít abban, hogy a mai ifjúságnak helyes világképe alakulhasson ki, jó néhány kedvezőtlen tapasztalatunk is van.

1 Olyan, az egész világot bemutató mű, mint annak idején Katz: Röptében a világ körül és még inkább, mint Kisch: Kalandozások öt világrészben című könyve volt — idője nem jelent meg.

2 Az egyes országokat bemutató útikönyvek megjelenésében is van sok esetleges, véletlenszerű. Így számos „fehér folt” van a világot magyar nyelvű könyvekből megismerni vágyó fiatal előtt. Európa országai közül például Ausztriáról, Portugáliáról, a skandináv államokról, Belgiumról, Görögországról, Spanyolországról igen elvétve tudhatunk meg valamit mai

országok városait, tájait is nagyon ötletszerűen mutatják be ezek a képek. Például a Szovjetunióknak számos, az ifjúság képzeletét nagyon foglalkoztató olyan tája van (egyebek közt Szibéria ősröngetei, a Kaukázus vidéke, a Bajkál-tó tája, stb.), amiről alig jelent meg kép magyar könyvekben. Azt, hogy milyen egy mai indián falu Peruban; vagy Dél-Afrikában hogyan él a lakosság, azt a legtöbb fiatal képen nem is látta, — el sem tudja képzelni.

3 A felszabadulás előtt megjelent művek közül sokhoz még közkönyvtárban sem lehet hozzájutni. Könyv-árusi forgalomban már nem igen szerepelnek, és többnyire olyanra bukkann rá az ember, amelyik szemléletében hamis, módszerben tudománytalan, anakronisztikus munka. A mai könyvekben pedig gyakran találkozik az olvasó a vázlatossággal, a „két hét alatt felfedeztem a világot” gyakorlatával.

4 Kevés a képanyag az útikönyvekben. A baráti

országok városait, tájait is nagyon ötletszerűen mutatják be ezek a képek. Például a Szovjetunióknak számos, az ifjúság képzeletét nagyon foglalkoztató olyan tája van (egyebek közt Szibéria ősröngetei, a Kaukázus vidéke, a

Bajkál-tó tája, stb.), amiről alig jelent meg kép magyar könyvekben. Azt, hogy milyen egy mai indián falu Peruban; vagy Dél-Afrikában hogyan él a lakosság, azt a legtöbb fiatal képen nem is látta, — el sem tudja képzelni.

Nemcsak valutakérdés

Ma nincs magyar világtutató. Az írók, újságírók általában csak konkrét eseményhez és rövid időre utaznak külföldre. Így nincs is alkalmuk, hogy alaposan megismerjenek egy-egy országot. Elvétve fordul csak elő, hogy olyan, a lehetőségekhez képest átfogó munka jelenjék meg egy nálunk kevésbé ismert országról, mint Patkó Imre és Rév Miklós Tibetről szóló könyve. És nem is tudunk olyan vállalkozásról, amely egész kontinenseket, vagy éppen az egész világot próbálna megnézni mai szemmel. Pedig rátermett vállalkozó nyilván bőven akadna. És az államnak főként erkölcsi támogatást kellene adnia az ilyen munkához és csak másodsorban devizát.

A közelmúltban a Nílus vidékén járt egy zoológus expedíció. Úgy tudjuk, azok sem éltek kaviáron, mégis igen hasznos tapasztalatokat szereztek. Bizonyos hogy számos lelkes, áldozatkész, hozzáértő jelentkező akadna, aki segítene az ifjúság világképe fehér foltjainak feltérképezésében. Bajor Nagy Ernő